

Tusenvis må tilpasse hørselsteknisk utstyr

Med overgangen til digitale TV-sendinger må mange høreapparatbrukere som benytter IR/FM-utstyr eller teleslynge for å høre TV-lyden bedre, gjøre noen endringer i utstyret.

Tekst Trym Helbostad og Jørn Hindklev

Foto Jørn Hindklev

Føler du deg forvirret i den digitale jungelen? Her får du forhåpentligvis noen avklaringer for hvordan du skal kunne nyte de nye digitale TV-sendingene, også med hørselsteknisk utstyr. I de fleste tilfeller er justeringene enkle og du kan gjøre dem selv. Det er imidlertid viktig å merke seg at de fleste som er tilkoblet kabel-TV eller har parabolantenne ikke trenger å foreta seg noe når de analoge TV-signalene gradvis avvikes over det ganske land. Det er du som i framtiden skal se på digital-TV via "vanlig" antenne og får ny dekode eller er tilkoblet kablet og får tildelt eller skaffer deg en digitalboks i forbindelse med overgang til digitalt bakkenett som blir berørt. Er du bruker av hørselsteknisk utstyr og vet at du kan se på digital-TV uten noen ny boks – kan du altså slappe helt av.

Mange blir berørt

NAV regner med at 600 000 husstander vil bli berørt av den store omleggingen fra analoge til digitale TV-sendinger. – På landsbasis antar vi at et sted mellom 40 000 og 70 000 hørselshemmede må gjøre noen små, men viktige grep for å fortsatt kunne følge med på hva som blir sagt på TV etter at ny dekode er montert, sier Gudvin Helleve ved NAV Hjelpemiddelsentral Vestfold.

For hørselshemmede som bruker hørselsteknisk utstyr, som for eksempel IR-sender, teleslynge og FM-sender for bedre å høre hva som blir sagt på TV, kan det hende at det må gjøres endringer. De som ikke er tilkoblet kabel-TV eller har parabolantenne, må først anskaffe seg en dekode. Når dekode er montert slik

leverandøren har beskrevet, kan du teste om det hørselstekniske utstyret for TV fungerer. For å gjøre denne testen, må du forsikre deg om at det digitale bakkenettet har åpnet i ditt fylke. Aust-Agder, Vest-Agder, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark åpner digitale sendinger i november 2008, mens de øvrige fylkene har åpnet digitale sendinger (se egen ramme for oversikt).

- Dersom man ikke får det til, må man ta kontakt med hørselskontakten i kommunene eller NAV Hjelpemiddelsentralen, sier Gudvin Helleve

Kabel får du via hørselskontakten eller Hjelpemiddelsentralen

Dersom det hørselstekniske utstyret fungerer med ny dekode på plass, trenger du ikke å foreta deg noe. Men hvis det ikke fungerer, må du koble om, eller koble til en ny overgangskabel. Mer detaljert informasjon om koblinger finner du på våre hjemmesider www.hlf.no. Overgangskabel som kan være nødvendig har de fleste kommunale hørselskontakter eller NAV Hjelpemiddelsentral i ditt hjemfylke, eller kan kjøpes hos lokale radio/TV leverandører.

- Vi har hatt jevn pågang en stund fra brukere som ønsker hjelp til å få det hørselstekniske utstyret til å fungere også etter omleggingen av TV-signalene, sier Gudvin Helleve ved NAV Hjelpemiddelsentral i Vestfold. Han har utarbeidet

en detaljert "bruksanvisning" for kobling av hørselsteknisk utstyr. Denne finner du ved å klikke deg inn på www.hlf.no.

To fjernkontroller

Han forteller at det er mange individuelle variasjoner når det "nye" utstyret skal testes. – Det er ikke alltid det er ett konkret problem som oppstår med hørselstekniske hjelpemidler ved overgang til digital TV, men flere "rariteter" som oppstår på en gang, forteller han. Det vanligste er at lyden fra hjelpemidlet blir borte, noen ganger kan det rettes på ved å koble en overgangskabel for lyden, sier han. I andre tilfeller kan lyden i hjelpemidlet være avhengig av styrkeinnstillingen på høyttalerne, noe som kan oppfattes som forvirrende for brukeren, sier Gudvin Helleve. – Dette kan også enkelt rettes ved å koble lydsignalet fra et annet uttak på TV eller dekode, sier han. De fleste dekodere har egen volumkontroll på fjernkontrollen. Normalt vil det være praktisk å bruke denne i stedet for TV-fjernkontrollens volumkontroll, men da vil det normalt bli svakt signal til teleslyngen eller andre hjelpemidler. Derfor bør TV-ens volumkontroll stilles ned og dekodeens volumkontroll stilles til nesten maks styrke og la den stå der, og så bruke TV-ens fjernkontroll for å justere lyden i høyttalerne. – Dette er ikke en optimal løsning, men det er ikke så enkelt å komme unna, forteller han. For de som synes det blir vanskelig med to fjernkontroller, finnes det enkle fjernkontroller som kan "læres opp" til å erstatte to fjernkontroller. Fjernkontrollene er også lette å bruke for personer med redusert syn eller førlighet i fingrene.

Hektiske, digitale dager

Overgangen til digitalt bakkenett fører til hektisk aktivitet for hørselskontaktene i kommunene og NAV Hjelpemiddelsentralen. - Vi hjelper til så godt vi kan, enten ved å veilede over telefon eller ved å komme hjem til den enkelte. Men vi oppfordrer folk til å prøve selv først. Siden det er tusenvis av brukere over hele landet som blir berørt, oppfordrer NAV brukere til å spørre familie, venner og naboer for å få praktisk hjelp. Dersom man ikke får det til, må man ta kontakt med hørselskontakten i kommunene eller NAV Hjelpemiddelsentralen, sier Gudvin Helleve.

Les våre tips »

Fylke	Åpning digitalt nett	Stenging analogt nett
Rogaland	åpent	4. mars 2008
Østfold	åpent	29. april 2008
Oslo/Akershus	åpent	20. mai 2008
Buskerud	åpent	2. september 2008
Vestfold	åpent	2. september 2008
Telemark	åpent	2. september 2008
Hordaland	åpent	30. september 2008
Møre og Romsdal	åpent	28. oktober 2008
Sogn og Fjordane	åpent	28. oktober 2008
Hedmark	åpent	februar 2009
Oppland	åpent	februar 2009
Aust-Agder	november 2008	juni 2009
Vest-Agder	november 2008	juni 2009
Sør-Trøndelag	åpent	november 2009
Nord-Trøndelag	november 2008	november 2009
Nordland	november 2008	november 2009
Troms	november 2008	november 2009
Finnmark	november 2008	november 2009

/Tips/

For deg som skal se på digital-TV med "vanlig antenne" og dekodere og bruker hørselsteknisk utstyr (husk at det digitale bakkenettet må være åpnet før du kan bruke digital dekode)

1. Test og se om alt fungerer – hvis det fungerer, trenger du ikke å foreta deg noe.
2. Hvis det ikke fungerer - ta kontakt med din kommunale hørselskontakt eller NAV Hjelpemiddelsentral for å få tilsendt ny kabel.
3. Test ut i henhold til anbefalingene i denne saken. Du finner en mer detaljert "bruksanvisning" for både nye flatskjermer og gamle TV-er fra NAV Hjelpemiddelsentral på www.hlf.no.
4. Får du det ikke til å fungere og synes dette blir komplisert, ta gjerne kontakt med venner eller familie som kan hjelpe deg. Det er utrolig hvilke kunnskaper ungdommen har!
5. Hvis du fortsatt har problemer, kontakt din kommunale hørselskontakt eller NAV Hjelpemiddelsentral.

/Kjøpe ny TV? Sjekk dette først!/

Hvis du skal kjøpe ny TV og er bruker av hørselsteknisk utstyr som teleslynge og IR-anlegg, kan det i enkelte tilfeller bli utfordringer å få dette optimalt tilpasset, melder NAV Hjelpemiddelsentral.

Spesielt gjelder dette når du bruker digital dekode fra GET, Canal Digital, RiksTV og andre leverandører. NAV Hjelpemiddelsentral har følgende tips til deg som skal kjøpe ny TV:

1. Pass på at TV-en har tilkobling bak på apparatet med Audio out, helst med Phono/RCA-kontakter. Noen kaller det "Audio Line out". Det bør være et fast lyd-nivå på disse kontaktene, ikke avhengig av fjernkontrollens voluminnstilling. Dette er viktig for at hjelpemidlene skal fungere best mulig, og er spesielt viktig for alle som har flere dekodere eller DVD-spiller tilkoplede TV-en.
2. På flere nye TV-er kommer lyden før bildet – det vil si at lyd og bilde ikke er "leppesynkront". Dette gjør det vanskelig å munnavlese som mange høreapparaturbrukere gjør uten å tenke på det. Prøv å unngå TV-er med dette problemet.
3. Noen TV-er har også en tidsforsinkelse mellom lyd i høyttaleren og lyden fra lyduttaket bak på TV-en (Audio Out).

Dette føles da som et ekko for de hørselshemmede med teleslyngeutstyr og er ubehagelig. I familier hvor noen får lyden fra høyttaler og noen fra hørselstekniske hjelpemidler, kan dette i verste fall gjøre det umulig å bruke de hørselstekniske hjelpemidlene. Pass på at det ikke er slike tidsforsinkelser i aktuell TV.

Ifølge Gudvin Helleve ved NAV Hjelpemiddelsentral i Vestfold bør du helst sjekke i butikken at disse tre punktene er oppfylt før du bestemmer deg for hvilken TV du skal kjøpe. - Det er ikke feil på TV-en hvis de har dette problemet, det er en svakhet det ikke kan gjøres noe med.

Hvis du nettopp har fått hjem en splitter ny TV med problemer som nevnt overfor bør du legge fram problemstillingen i butikken. Da skal det være god grunn for å få den byttet innenfor butikkens avtaletid. En del forhandlere operer med 30 dagers åpent kjøp med full rett til å bytte. Ved kjøp på internett har du 14 dagers angrerett.

Hvis du er bruker av hørselsteknisk utstyr og skal kjøpe ny TV, bør du informere selgeren om at du stiller visse krav til din nye TV. Da unngår du forhåpentligvis å bli overrasket når TV-en står på plass hjemme i din egen stue og du er mest klar for å kose deg med favorittprogrammene dine.

- Topp med tilrettelagt tur

HLF-reiser har gjennomført sin første tur spesielt tilrettelagt for hørselshemmede. Turen gikk til vakre Roma. – Fantastisk å få med seg all informasjon når man er på tur, sier Britt Bakketun (61) fra Finnsnes i Troms.

Tekst Jørn Hindklev
Foto Nina Øieren

Det var 30 spente turdeltakere som tropet opp på Gardermoen 7. april. Også reisearrangøren HLF-reiser var nok litt spent før den første turen, ville alt gå som planlagt? Skal vi dømme etter responsen fra Britt Bakketun, var den fem dager lange turen en flott opplevelse. – Jeg har kun positive erfaringer, dette er et svært godt tilbud for hørselshemmede, sier Britt Bakketun etter å ha fått fordøyd inntrykkene fra Italias hovedstad. - Jeg er reiseglad og har vært på turer flere andre steder, men dette er første gang jeg har vært på en tilrettelagt tur. – Det er helt fantastisk å kunne få med seg all informasjon når man er ute og reiser. En stor forskjell fra andre turer jeg har vært på, stråler Britt.

Egne guideslynger

Britt opplyser at deltakerne fikk tildelt

en guideslynge hver som ble benyttet når gruppa var ute og besøkte Romas severdigheter. – Teknikken fungerte bra, litt støy enkelte steder, men det er nesten ikke til å unngå i en trafikkert storby som Roma, sier hun. Selv hadde hun ikke vært i Den Evige Stad tidligere og ble spesielt imponert over Vatikanet og den storslåtte St. Peterskirken. – Helt fantastisk å kunne oppleve Michelangelos kunst på nært hold, utbryter hun. Og så mange vakre fontener den byen har, Fontana de Trevi er et utrolig skue!

Hyggelig atmosfære

Gruppa som dro på tur besto av 30 opplevelseslystne fra 40 til 92 år. – Akkurat passe stor gruppe for denne type tur, mener Britt. - Selv ble jeg kjent med mange nye mennesker og vi som reiste sammen hadde det også veldig sosialt, forteller hun. – Jeg vil absolutt anbefale hørselshemmede som har anledning til å reise på en tilrettelagt tur med HLF-reiser og ser nok ikke bort fra at jeg kommer til å slenge meg på nye turer som måtte komme. – Jeg vil veldig gjerne reise til Paris eller Skottland, en ny tilrettelagt tur til et av de stedene hadde vært noe!

Hørselshemmede vil reise

Reiseansvarlig i HLF Nina Øieren er godt fornøyd etter at første Roma-tur

vel er gjennomført. – Plassene til den første Roma-turen ble revet bort i løpet av noen timer etter at påmeldingen begynte, forteller hun. – Alle de positive tilbakemeldingene fra turdeltakerne under og etter turen viser at HLFs tilbud om tilrettelagte turer er noe våre medlemmer har savnet og ønsker å benytte seg av. Jeg er svært fornøyd med at alle de 30 som deltok på første tur har svart at de vil anbefale turen for andre, sier hun.

Sommertur til Bornholm

Nina Øieren jobber nå for å sette opp nye tilrettelagte turer for hørselshemmede. – Det går en tur til Bornholm 6. juni, forteller hun. Opprinnelig var det også satt opp en tur 20. juni, men denne utgår.

Er du klar for en sommertur til vakre Bornholm?

Da bør du snarest kaste deg på telefonen og ringe til reisearrangør P.R. Norge på telefon 33 78 45 45. – Det er fortsatt noen ledige plasser, opplyser Nina Øieren.

Har du tips til nye, spennende reisemål for HLF-reiser?

Ikke nøl - send en e-post til nina@hlf.no

